BÀI GIẢNG: TRI THỨC NGỮ VĂN; VĂN BẢN: RÔ-MÊ-Ô VÀ GIU-LI-ÉT
CHUYÊN ĐỀ: ĐỐI DIỆN VỚI NỖI ĐAU
MÔN: NGỮ VĂN
GIÁO VIÊN: TẠ MINH THỦY

MỤC TIÊU

- ✓ *Nhận biết và phân tích được một số yếu tố của bi kịch như: xung đột, hành động, cốt truyện, nhân vật, lời thoại.*
- ✓ *Nêu được những thay đổi trong suy nghĩ, tình cảm, lối sống và cách thưởng thức, đánh giá của cá nhân do văn bản đã học mang lại.*
- ✓ *Nhận biết được đặc điểm của câu rút gọn, câu đặc biệt và hiểu được chức năng của các kiểu câu này để sử dụng một cách hiệu quả.*
- ✓ *Viết được bài văn nghị luận phân tích một tác phẩm văn học; phân tích nội dung chủ đề, những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của tác phẩm và hiệu quả thẩm mĩ của nó.*
- ✓ *Biết thảo luận về một vấn đề đáng quan tâm trong đời sống phù hợp với lứa tuổi.*
- ✓ *Nhận biết và phân tích được một số yếu tố của bi kịch: xung đột, hành động, cốt truyện, nhân vật, lời thoại.*
- ✓ *Nhận thức giá trị, thông điệp của tác phẩm.*

I. TRI THỨC NGỮ VĂN

1 Bi kịch

- Là một thể loại của kịch (có nhiều cách phân loại theo nội dung, ngôn ngữ trình diễn, tính truyền thống hay hiện đại …)

- Nội dung: thể hiện xung đột không thể giải quyết giữa khát vọng cao đẹp của con người với khả năng, tình thế thực hiện.

- Đề tài: thường mượn lịch sử hay huyền thoại, đề cập đến những vấn đề lớn, có tính vĩnh cửu của cuộc sống con người.

- Cốt truyện của bi lịch biểu thị chuỗi hành động tuân theo quy tắc nhân quả, dẫn đến kết cục bi thảm của nhân vật chính. Kết thúc bi thảm của nhân vật có ý nghĩa thức tỉnh, dự báo về một điều gì đó tốt đẹp hơn sẽ nảy sinh trong cuộc sống và trong mỗi con người.

- Xung đột bi kịch: nảy sinh do mâu thuẫn giữa cái thiện – ác, cũ – mới, tiến bộ - phản tiến bộ; giữa các mặt khác nhau của tính cách, mong muốn chủ quan và điều kiện khách quan giữa các giá trị khác nhau của đời sống, …

- Nhân vật:

+ Bộc lộ tính cách, phẩm chất qua hành động.

+ Có sức mạnh lớn lao, phẩm chất cao cả, mang trong mình những lí tưởng, khát vọng đẹp đẽ,... nhưng phải đối mặt với số phận nghiệt ngã, những quyết định khó khăn, sự không thuận lợi của hoàn cảnh,...

+ Lời thoại của nhân vật thường thể hiện sự căng thẳng, những giằng xé nội tâm, có tính hùng biện, triết lí, hoặc có tính chất mĩ lệ, trau chuốt,...

II. VĂN BẢN: RÔ-MÊ-Ô VÀ GIU-LI-ÉT

1 Giới thiệu tác giả, tác phẩm

- Uy-li-am Sếch-xpia (1564 – 1616) là nhà viết kịch kiệt xuất ở Anh thời đại Phục hưng. Sáng tác của ông thấm đẫm tình yêu và lòng tin đối với con người. Đặc điểm nổi bật trong sáng tác của ông là nội dung đa dạng, tư tưởng lớn lao, hình tượng sắc nét, ngôn ngữ điêu luyện. Ông được coi là "nhà pháp sư của ngôn ngữ Anh. Sếch-xpia đã sáng tác gần 40 vở kịch thuộc nhiều thể loại, nổi bật nhất là bi kịch. Các vở bi kịch nổi tiếng của ông được cả thế giới biết đến: Rô-mê-ô và Giu-li-ét, Hăm-lét (Hamlet), Mắc-bét (Macbeth), Vua Lia (Lear), Ô-ten-lô (Othello),...

- Rô-mê-ô và Giu-li-ét được viết vào khoảng năm 1594 – 1595, là vở kịch năm hồi viết bằng thơ xen lẫn văn xuôi, dựa trên một câu chuyện có thật từng xảy ra ở I-ta-li-a thời trung cổ. Vở kịch được coi là bản tình ca say đắm nhất, ca ngợi tình yêu trong sáng, chân thành, thuỷ chung, dám vượt lên hận thù để giành lấy quyền tự do và hưởng hạnh phúc.

- Dòng họ Capulet và Montague ở thành Verona nước Ý vốn có mối thâm thù. Gia đình Capulet tổ chức đêm hội hoá trang nhân dịp con gái họ là Juliet tròn 14 tuổi. Romeo, con trai nhà Montague cùng các bạn hoá trang đi vào nhà Capulet. Chàng gặp Juliet xinh đẹp, say đắm nàng và cũng nhận được sự đồng cảm của nàng. Con trai vương chủ thành Verona là bá tước Paris đang muốn cầu hôn Juliet. Nửa đêm tiệc tan, Romeo vượt tường nhảy vào vườn nhà Capulet. Romeo và Juliet cùng thổ lộ tình yêu say đắm. Họ nhờ tu sĩ Laurence làm phép cưới bí mật.

Mối hận thù giữa hai dòng họ lại bị khoét sâu do anh họ Juliet là Tibalt giết người của họ Montague, Romeo giết Tibalt và bị đi đày biệt xứ. Gia đình Capulet yêu cầu nàng nhận lời lấy Paris. Juliet đến nhờ tu sĩ Laurence giúp đỡ. Theo kế hoạch của tu sĩ Laurence, Juliet giả vờ nhận lời lấy Paris, trong hôn lễ, nàng uống thuốc ngủ (có hiệu lực trong 42h), trong khi đó Laurence cho người đi báo với Romeo.

Người của Laurence không báo tin được cho Romeo, trong khi đó Romeo nhận được hung tin do người nhà báo. Chàng bí mật trở về Verona, mua sẵn một lọ thuốc độc. Gặp Paris ở hầm mộ, chàng giết Paris, tìm đến nơi Juliet nằm, uống thuốc độc chết. Juliet tỉnh dậy, thấy Romeo đã chết liền lấy con dao mà Romeo mang theo bên mình rồi tự sát.

- Tại hầm mộ, Laurence kể lại mọi chuyện, Vương chủ thành Verona lên án hai dòng họ. Hai bên tự nguyện xóa mối hận thù và dựng bức tượng Rô-mê-ô và Giu-li-ét.

2 Tìm hiểu đoạn trích

a. Hoàn cảnh, tình thế gặp gỡ

- Địa điểm: trong vườn nhà Juliet, sau buổi vũ hội hóa trang.
- Tình thế: hai dòng họ có mối thâm thù sâu nặng nhưng Romeo và Juliet vẫn không quản ngại mà đi theo tiếng gọi trái tim, bày tỏ tình yêu với nhau.

=> Xung đột giữa tình yêu với hoàn cảnh.

b. Ngôn ngữ và lời thoại của nhân vật

- Hình thức thoại: đối thoại và độc thoại đan xen.
- Lời thoại: hoa mĩ, nhiều hình ảnh, nhiều thán từ, thể hiện cảm xúc.

c. Tâm trạng, hành động

- Romeo: Ngây ngất đắm say trước vẻ đẹp của Juliet, quyết tâm vượt qua tất cả để đến với tình yêu
- Juliet: Có tình yêu say đắm, nàng ý thức được sự cản trở của tên họ với tình yêu của mình, sẵn sàng từ bỏ tên họ để đến với tình yêu, lo lắng sợ Romeo bị bắt.
- Hành động:

+ Gặp gỡ, thổ lộ tình yêu của hai người.
+ Nhờ tu sĩ Lauren làm phép cưới bí mật. Mâu thuẫn giữa hai dòng họ càng sâu đậm; Romeo bị đi đày.
+ Juliet phải lấy Paris; tu sĩ Laurence giúp đỡ nhưng không thành công.
+ Kết cục bi kịch và hóa giải mối hận thù giữa hai dòng họ.

- Xung đột kịch:

+ Mối thâm thù giữa hai dòng họ.
+ Lễ giáo phong kiến, truyền thống gia đình, hiếu đạo với gia đình và dòng tộc.
+ Khát khao tự do yêu đương và tình yêu.

- Kết cục bi thảm khi cả 2 nhân vật chính chết: không gì có thể ngăn cản được tình yêu.

d. Tổng kết

- Nội dung: Đoạn trích thể hiện tình yêu say đắm, mãnh liệt của Romeo và Juliet trong hoàn cảnh hai dòng họ có mối thâm thù sâu nặng. Tình yêu của họ dù kết thúc bi thảm nhưng đã hoá giải được hận thù.
- Nghệ thuật: Đoạn trích cho thấy đặc điểm xung đột và lời thoại của bi kịch.

ĐỀ BÀI

Câu 1: Dựa vào xung đột mà tác giả đã đề cập trong vở kịch Romeo và Juliet và thực tiễn cuộc sống, hãy viết đoạn văn khoảng 7-9 câu trình bày suy nghĩ của em về tình yêu của con người.

HƯỚNG DẪN GIẢI

Câu 1: Dựa vào xung đột mà tác giả đã đề cập trong vở kịch Romeo và Juliet và thực tiễn cuộc sống, hãy viết đoạn văn khoảng 7-9 câu trình bày suy nghĩ của em về tình yêu của con người.

Cách giải:

- Giới thiệu vấn đề: khát vọng tình yêu là khát vọng muôn đời.
- Đưa ra quan điểm của bản thân:

+ Khát vọng lâu bền, tự nhiên.

+ Ý nghĩa tình yêu

+ …

- Tổng kết vấn đề.